

Број: 04/1,03/11-05-300/08
Сарајево, 10.07.2008. године

Колегијуму оба дома Парламентарне скупштине БиХ

Комисији за спољне послове Представничког дома ПСБиХ

Комисији за спољну и трговинску политику, царине, саобраћај и комуникације Дома народа ПСБиХ

Делегацији у Парламентарној скупштини Савјета Европе

Колегијуму Секретаријата ПСБиХ

**ИЗВЈЕШТАЈ СА ТРЕЋЕГ ДИЈЕЛА РЕДОВНОГ ЗАСЈЕДАЊА ПАРЛАМЕНТАРНЕ
СКУПШТИНЕ САВЈЕТА ЕВРОПЕ, Стразбур, 23-27. јуни 2008. године**

Трећи дио редовног засједања Парламентарне скупштине Савјета Европе одржан је у Стразбуру у периоду од 23. до 27. јуна 2008. године. На засједању је учествовала стална Делегација Парламентарне скупштине БиХ у којој су:

1. Бакир Изетбеговић, предсједавајући Делегације,
2. Милица Марковић, члан Делегације,
3. Азра Хаџиахметовић, члан Делегације,
4. Младен Иванић, члан Делегације,
5. Мирјана Малић, замјеник члана Делегације,
6. Едина Хрњић, секретар Делегације,
7. Аднан Бешић, преводилац.

Главне теме јунског засједања ПССЕ: *Извјештај о активностима Бироа и Сталног комитета (укључујући извјештаје о посматрању избора у Грузији и Македонији), Борба против загађења Црног мора, Европска банка за обнову и развој: главни партнер за промјене у земљама у транзицији, Специјална цјелодневна дебата о стању демократије у Европи, Дебата о ситуацији у Кини, Функционисање демократских институција у Турској, Активности Међународног комитета Црвеног крста, Превенција првог облика насиља над дјецом: напуштање након рођења.*

Отварајући јунско засједање ПССЕ, предсједник Парламентарне скупштине Савјета Европе Luis María de Puig говорио је о неодвојивости економских, пољопривредних и питања заштите животне средине од основних циљева Савјета Европе. Бавећи се тим питањима, Савјет Европе, како је рекао предсједник De Puig, не мијења правац дјеловања, већ је битно схватити колико су сви аспекти људског живота и функционисање друштва везани за људска права. Овдје се ради о ширењу хоризоната и бављењу проблемима у њиховој цјелокупној сложености како би се што боље заштитила људска права, јер, како је истакао, право на исхрану, одјећу и смјештај основна су људска права, као што су то и право на рад и социјалну заштиту и живот у здравој животној средини. Истакао је, такође, да модел Савјета Европе постаје све атрактивнији и у другим дијеловима свијета. С тим у

вези, посебно је нагласио потребу јачања процеса сарадње у медитеранском базену који представља колијевку европске цивилизације. Међународни парламентаризам тренутно доживљава процват - остали међународни парламенти слиједи у великој мјери исте циљеве као и Савјет Европе штитећи људска права и плуралистичку демократију. Из тог разлога, изразио је опредјељење да у току свог мандата интензивира сарадњу са неким од тих парламената, те је у том смислу посебно поменуо јачање сарадње са Латиноамеричким парламентом. Предсједник ПССЕ даље је у свом обраћању поменуо неколико проблема са којима се сусрећу земље чланице Савјета Европе, почевши са Југоисточном Европом. Први проблем који је истакао односи се на подијељеност Европе у вези с питањем статуса Косова. Надаље, изразио је наду да ће дихотомија између европске будућности и мрачне прошлости у Србији бити превладана у корист грађана Србије који не заслужују изолацију. Сљедеће питање које је предсједник De Puig посебно нагласио односи се на функционисање демократских институција у Турској. Истакао је да турске институције треба да буду одговорне за рјешавање спорова демократским путем и у складу са вриједностима Савјета Европе, док је, с друге стране, потребно пружити Турској јасну и недвосмислену европску перспективу. Осврнуо се такође и на питања избора у Јерменији и Азербејџану, те изразио забринутост због ситуације у Грузији, као и наду да ће Кипар постати модел за поновно уједињење за добробит и просперитетну будућност свих становника острва. Посебно је поменуо Русију, од које, како је рекао, много очекује, те је поздравио напоре које предузима нови руски предсједник, г. Медведев, за креирање "слободног друштва" и промовисање новог споразума који су потписали Русија, ЕУ и САД.

Првог дана засједања, Скупштини се обратио и г. Карл Билт, министар иностраних послова Краљевине Шведске и председавајући Комитета министара Савјета Европе. У свом обраћању г. Билт је изјавио да, ако се не могу заштитити људска права и демократија у земљама чланицама, друштва ризикују да прије или касније потону у конфронтације. Говорећи о приоритетима шведског председавања Савјетом Европе, рекао је да је приоритет имплементација одлуке из Варшаве о фокусирању на права европских грађана. Такође, истакао је да владе и парламентарци 47 земаља чланица СЕ дијеле колективну одговорност за функционисање Европског суда за људска права.

Други дан засједања обиљежен је дебатов о Европској банци за обнову и развој (ЕБРД): Главни партнер за промјене у транзицијским земљама. Скупштина је поздравила одличне резултате ЕБРД-а постигнуте у финансијској 2007. години упркос турбулентној ситуацији на свјетском финансијском тржишту и чињеници да ЕБРД углавном дјелује у земљама са вишим ризиком. У резолуцији која је усвојена, Скупштина је поздравила одлуку ЕБРД-а да велики дио свог профита инвестира у земље гдје су инвестиције најпотребније, дајући притом првенство малим и средњим предузећима и предузетницима.

У оквиру ове дебате, Скупштини се обратила и гђа Азра Хаџиахметовић, која је истакла да је за Парламентарну скупштину Савјета Европе посебно значајна дебата о ЕБРД-у јер у широкој лепези људских права, једно од кључних је право на развој, које се директно подудару са активностима ЕБРД-а. Гђа Хаџиахметовић је такође нагласила значај нове оријентације ЕБРД-а у правцу веће економске и социјалне кохезије, као и висок осјећај за приоритете у селективним областима важним за процес транзиције и развоја. Позитивним је оцијенила што су питања енергије и хране саставни дио рада ЕБРД-а, посебно ако се има у виду степен осјетљивости транзицијских земаља на промјене у окружењу. С тим у вези, потребно је да ЕБРД заједно са другим институцијама ради на проналаску алтернативних рјешења. Како је дио транзицијских земаља у процесу приближавања чланству у ЕУ, активности ЕБРД-а треба да буду стављене у контекст конкурентности европске економије и достизања циљева из Лисабонске агенде. Заједно са Европском инвестиционом банком, Развојном банком Савјета Европе и другим институцијама, ЕБРД може одиграти кључну улогу у профилирању будуће позиције европске економије у глобалној економији. Три географске групе у које су, с позиције активности ЕБРД-а сврстане земље клијенти, могу бити и основ регионалног приступа у операцијама и будућем ангажману ЕБРД-а, нагласила је проф. Хаџиахметовић, подсјећајући присутне на три економске иницијативе Пакта стабилности у Југоисточној Европи: 1. либерализација трговине (сада ЦЕФТА аранжман), 2. јединствено енергетско тржиште кроз Атински

меморандум и 3. Investment Compact. Гђа Хаџиахметовић је посебно важним оцијенила потребу профилирања регије која ће бити атрактивнија за инвестиције. На крају је поменула како БиХ посебно цијени досадашњи ангажман ЕБРД-а који је од потписивања Дејтонског мировног споразума био најприје фокусиран на ургентну обнову инфраструктуре, развој финансијског сектора, све до широких операција у пословном сектору кроз програме ТАМ (Заокрет у управљању предузећима) и БАС (Пословне савјодавне услуге). Уз то, ЕБРД је имао важну улогу у мобилизацији средстава за суфинансирање и грантове, те као резултат тога укупна вриједност пројеката у БиХ у вези са инвестицијама ЕБРД-а износи 938 милиона евра. Како је БиХ ушла у најосјетљивију фазу транзиције, континуирани економски прогрес зависиће од начина суочавања са три кључна изазова који се тичу уставне реформе, убрзања процеса приватизације и обезбјеђивања дугорочне економске стабилности. У том смислу од посебне важности је реализација стратегије ЕБРД-а за БиХ до 2011. Очекује се да ће се банка фокусирати на област инфраструктуре (саобраћај и енергетика), финансијског сектора (подршка малим и средњим предузећима) и сектор предузетништва. На крају излагања, гђа Хаџиахметовић је још једанпут нагласила важност ангажмана ЕБРД-а и изразила очекивање да ће ЕБРД имати посебну улогу у успјешном окончању транзиције и побољшања економских перформанси у земљама на путу ка чланству ЕУ. „Босна и Херцеговина рачуна на ЕБРД као посебно важну институцију у том процесу“, закључила је гђа Хаџиахметовић.

Најзначајнија дебата јунског засједања ПССЕ је цјелодневна специјална дебата о стању демократије у Европи. Дебата је обухватала три различите подтеме: 1. Специфични изазови са којима се суочавају европске демократије: случај различитости и миграција, 2. Мјере за унапређење демократске партиципације миграната и 3. Функционисање демократских институција у Европи и напредак скупштинске процедуре мониторинга. Парламентарци су нагласили потребу за постизањем равнотеже између поштовања различитости и потребе за интеграцијом миграната. Скупштина је такође расправљала о могућим мјерама и позвала земље чланице да одобре право гласања и кандидовања на локалним и регионалним изборима мигрантима који бораве у земљи пет година или мање и које би свакако требало охрабривати да уче језик земље у којој бораве. Расправљајући о функционисању демократских институција у Европи и напретку процедуре мониторинга, парламентарци су се бавили анализом стања у једанаест земаља које се тренутно налазе под мониторингом ПССЕ (Албанија, Јерменија, Азербејџан, Босна и Херцеговина, Грузија, Молдавија, Монако, Црна Гора, Руска Федерација, Србија и Украјина). У посљедњем годишњем извјештају Мониторинг комитета ПССЕ који обухвата период од априла 2007. до јуна 2008. године, Мониторинг комитет истакао је напретке и недостатке у областима које утичу на демократски развој ових земаља: одвајање овлашћења и улога парламената, избори и реформа изборног закона, политичке партије и њихово финансирање, борба против корупције, медијски плурализам и локална и регионална самоуправа. Усвојена је и Резолуција о функционисању демократских институција у Европи и напретку скупштинске мониторинг процедуре и она, између осталог, наводи да је у Босни и Херцеговини потребна уставна реформа како би се обезбиједило ефикасно одвајање овлашћења и функционисање демократских институција. У том смислу помоћ коју нуди Венецијанска комисија земљама којима је потребна уставна реформа од изузетног је значаја. Када је ријеч о реформама у области изборних закона, Парламентарна скупштина Савјета Европе поздравила је спуштање изборног прага у земљама под мониторингом и, између осталих, спуштање тог прага у БиХ на 3%.

Усвојена резолуција о функционисању демократских институција у Европи и напретку скупштинске мониторинг процедуре, између осталог, наводи да је у Босни и Херцеговини потребна уставна реформа како би се обезбиједило ефикасно одвајање овлашћења и функционисање демократских институција. У области локалне и регионалне демократије, Парламентарна скупштина СЕ је истакла да у многим земљама под мониторингом, као и у оним укљученим у постмониторинг дијалог морају бити убрзане реформе које се односе на децентрализацију. У том контексту посебно је наглашено да недостатак јасног преноса овлашћења на локалне власти представља препреку ефикасној децентрализацији у БиХ, што је случај и у Јерменији, Молдавији, Србији и Азербејџану. Поред тога, приходи који се

преносе на локалне власти често се неравномјерно распоређују.

На основу извјештаја Мониторинг комитета, Парламентарна скупштина СЕ позвала је државне парламенте да искористе ове извјештаје као основ за дебату о испуњавању обавеза према СЕ, да промовишу извршење пресуда Суда за људска права усвајањем одговарајућих закона и путем своје надзорне улоге над владиним акцијама, те успоставе државне механизме који ће обезбиједити да се предузимају одговарајуће акције након налаза мониторинг тијела Савјета Европе.

У оквиру ове расправе, Скупштини се обратио и г. Бакир Изетбеговић, који је у свом говору указао на главне проблеме који успоравају развој демократије у БиХ и на могућности њиховог рјешавања. У том смислу, као главна оптерећења навео је комунистичку прошлост, физичко уништавање земље ратом који је произвео сегрегацију бх. друштва, неповјерење међу народима, тежњу за доминацијом на територији гдје поједини народи живе у већини, криминал и корупцију. Напоменуо је да је Дејтонски мировни споразум, иако је зауставио рат, успоставио нефункционалан државни апарат којем су потребне сталне интервенције ОХР-а и међународне заједнице. Ипак, г. Изетбеговић сматра да изградња демократије у БиХ иде у позитивном смјеру, те је као примјере навео престанак напада на повратнике, мирно спровођење избора, слободу медија те борбу против криминала. Грађани Босне и Херцеговине желе мир и определијељени су за европску будућност. Изнио је мишљење да је за убрзање позитивних процеса потребно испуњавање раније преузетих обавеза и усвајање нових реформи. Ефекти етничког чишћења и сегрегације у бх. друштву могли би бити умањени имплементацијом Анекса 7 и Одлуке Уставног суда БиХ о конститутивности народа на цијелој територији БиХ. Г. Изетбеговић сматра да је прича о стању демократије апсурдна уколико је људима ускраћена могућност да се врате својим домовима и да учествују у формирању власти. На тај начин се крше Устав и одлуке ОХР-а. Најважнијом реформом у БиХ оцијенио је реформу устава која би отворила пут осталим реформама, али и убрзала пут ка ЕУ. На крају излагања, позивајући се на Меморандум извјестиоца по овој тачки дневног реда који, између осталог, третира реформу Јавног РТВ система, г. Изетбеговић је информисао присутне да је пресудом Уставног суда Федерације којом је одбијен захтјев Клуба хрватског народа за канал на хрватском језику деблокирано рјешавање питања ентитетског јавног РТВ сервиса и отворена могућност успостављања јединственог јавног РТВ система са менаџментом на државном нивоу у складу са захтјевом из тачке 178. наведеног меморандума.

Од значајнијих дебата јунског засједања издвајамо и дебату о спречавању напуштања дјецe након рођења. Поводом овог проблема, Скупштина је позвала земље чланице да израде проактивну политику за спречавање напуштања новорођенчади и препоручила пренаталну и постнаталну медицинску и социјалну подршку и одговарајућу финансијску помоћ трудницама и очевима. Усвојеном резолуцијом, ПССЕ износи став да поштовање права дјецe да живе са својим породицама и знају своје поријекло представља неповредив принцип који мора бити укључен у све породичне политике. Скупштина је такође препоручила обавезну бесплатну регистрацију новорођенчади и транспарентне процедуре за давање дјецe на усвајање.

Поводом нацрта извјештаја Мониторинг комитета ПССЕ о Босни и Херцеговини који ће се наћи на дневном реду Парламентарне скупштине СЕ на октобарском дијелу засједања, предсједавајући Делегације, г. Бакир Изетбеговић, уручио је коизвјестиоцима Мониторинг комитета коментаре чланова Делегације на поменути нацрт извјештаја. Коизвјестиоци Чавушоглу и Саси разматраће коментаре и ажурирати нацрт извјештаја након посјете Босни и Херцеговини предвиђене за крај августа 2008. године.

Припремила: Едина Хрњић

Одобрио: Бакир Изетбеговић

Секретар делегације

Предсједавајући делегације

Прилог: Резолуција 1619 (2008)

Доставити:

- *Наслоу*
- *Одјелу за информације и документацију*
- *Министарству вањских послова БиХ*
- *а/а*